

Uppföljning av Folkhälsoplan 2013

Grästorps

Fastställd av folkhälsorådet 2014 – 02-12, § 91

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Folkhälsomål 2013	3
2.1 Delaktighet och inflytande i samhället	3
2.2 Förbättra barn och ungas uppväxtvillkor i kommunen	5
2.3 Goda matvanor, säkra livsmedel och fysisk aktivitet	7
3 Framtida strategier	9
4 Ekonomisk fördelning	9

1 Inledning

Under 2013 har Folkhälsoarbetet succesivt lagts in i kommunens uppföljningssystem Stratys. Det har varit ett utvecklingsår inom området, vilket påverkar uppföljningen så tillvida att vissa funktioner inte är komplett. Exempelvis är inte aktiviteter inlagda i systemet utan har lagts in manuellt. Dessa kommer endast att redovisas för det lokala folkhälsorådet.

Till indikatorerna redovisas Utfall och Målvärde. Utfall beskriver aktuell statistik som finns tillgänglig. Om det inte finns något redovisat innebär det att statistiken inte varit tillförlitlig eller aktuell. Utfallet jämförs sedan med ett Målvärde där jämförbara siffror tagits fram Regionalt eller Nationellt. Efter visa tabeller med indikatorer/mått finns en fotnot för ytterligare förtydligande av statistiken. Efter tabellerna finns en kommentar och sist i uppföljningen redovisas det ekonomiska utfallet.

Det tre områden som Folkhälsorådet har prioriterat under året har bäring på målsättningen att Skaraborg ska ha Sveriges bästa hälsa 2020. Målområdena är följande:

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Förbättra barn och ungas uppväxtvilkor i kommunen
- Goda matvanor, säkra livsmedel och fysisk aktivitet

Förklaring till de färgmarkeringar och symboler som används i rapporten framgår av tabellen nedan.

	Målvärdet är uppnått
	Målvärdet är delvis uppnått
	Målvärdet är inte uppnått

2 Folkhälsomål 2013

Förklaring till de färgmarkeringar och symboler som används i rapporten framgår av tabellen nedan.

	Målvärdet är uppnått
	Målvärdet är delvis uppnått
	Målvärdet är inte uppnått

2.1 Delaktighet och inflytande i samhället

Beskrivning

Då delaktighet och inflytande i samhället spänner över många områden har Folkhälsorådet beslutat att bryta ner detta i följande områden:

- kunskap om folkhälsoarbete samt om betydelsen av att arbeta förebyggande och befrämjande
- hög kunskapsnivå om folkhälsa för Folkhälsorådets politiker
- ökad kunskap om kopplingen mellan livsstil och hälsa för den äldre generationen
- att arbeta för en tryggare kommun genom Brottsförebyggande rådet.

Indikatorer/mått	Utfall	Målvärde
 Hur tryggt och säkert kan du vistas utomhus på kvällar och nätter? Se fotnot	7,1	6,5
 Upplevelsen av Grästorps kommun som en plats att bo och leva	7,2	6,8

Indikatorer/mått	Utfall	Målvärde
på. Se fotnot		
 Invånarnas möjlighet till inflytande på beslut i kommunen. Se fotnot	5,3	4,8
 Hur trygg och säker kan du känna dig mot inbrott i hemmet? Se fotnot	6,1	6,2
 Belysningen av gator och vägar i din kommun. Se fotnot	6,3	6,2
 Vad tror eller tycker du om belysningen i kommunens motionsspår? Se fotnot	6,4%	6,2%
 Hur ser du på möjligheten att kunna utöva fritidsintressen t.ex. sport, kultur, friluftsliv, föreningsliv? Se fotnot	8,3%	7,2%

Utfallet redovisar Grästorps resultat 2013 på en skala 1 -10, där en hög siffra är positivt och en låg siffra negativt. Målvärdet är det sammanlagda snittvärdet för år 2012 och 2013, av de 137 kommuner som genomfört undersökningen.

Kommentar:

Information om Folkhälsa sker kontinuerligt inom olika forum av Folkhälsoplaneraren. Önskvärt är att få en större genomslagskraft och insats inom olika verksamheter i kommunen. Vad gäller trygghetsskapande insatser så är Samverkansavtalet mellan Polismyndigheten och Grästorps kommun en bra modell. Det ger en tydlighet i arbetet, där flera parter arbetar mot samma mål. Brottsförebyggande rådet är ett bra forum som följer utvecklingen inom området och snabbt kan göra insatser vid behov.

För den äldre generationen har vi haft en äldredag som var välbesökt med fokus på livstil och hälsa. Även trygghetsvandring har vi genomfört med fokus på äldre.

Genomförda aktiviteter/insatser

Flertalet reportage, annonser och artiklar har via media belyst folkhälsoarbetet i Grästorps kommun. Exempelvis föreläsningar, trygghetsvandringar, gemensamma utv. dagar och arbetsplatsträffar, utvecklingsdag för folkhälsoråden i Skaraborg, äldre hälsans dag och folkhälsoloppet.

Tillgång till aktuellt informationsmaterial om folkhälsa finns vid medborgarkontoret, biblioteket, turistbyrån, konserthuset och hos folkhälsoplaneraren. Information i föreningsguiden om folkhälsa. Information om; - lokalt, regionalt och nationellt folkhälsoarbete hålls uppdaterat på kommunens hemsida. Folkhälsoplaneraren har träffat olika personer och verksamheter för information och dialog kring folkhälsoarbete. Inbjudningar till konferenser, kurser, föreläsningar och utvecklingsdagar har delgetts kommunanställda samt invånarna.

Ett urval av genomförda aktiviteter 2013:

- *Två träffar (vår och höst) för Arbetsmarknadsenheten brukare med information om kostens betydelse*
- *Utvecklingsdag dör FHR den 22 nov i Hjo kommun ” Sveriges bästa hälsa 2020.*
- *Äldre hälsans dag – föreläsare Mats Persson*
- *Information vid utbildningsdag inom ledarskap ihop med SISU för föreningar i Grästorp*
- *Information om insatser för goda matvanor och fysisk aktivitet för föreningsrådet*
- *Uppdatering av Folkhälsobroschyr*
- *Delta i Lithells Cup med historik kring mat och konsumtionsmönster, tipspromenad, frågor om mat, visning av litteratur, föreläsning om träning och*

- kost av Johan Nylunds (Nylunds idrott och hälsa)*
- *Till föreningar – informationsbroschyr om bakgrund till satsning på kost o motion*
- *Ett stort antal annonser, reportage och reklam i media har genomförts. B.la i föreningsguiden, NLT, TTELA, kommunens hemsida mm.*
- *Hemsidan har uppdaterats.*
- *Kommundialog med Folkhälsoinformation.*
- *Temaarbete i Skolan med kost och motion*
- *Uppdatering av cykelbroschyr ihop med turistföreningen*
- *Uppdatering av folder för Hälso- och kulturpromenad*
- *Uppsättning av informationsskyltar vid Golfmotellet och Skubbets handikapparkering (kartor ska kompletteras)*

Trygghetsskapande insatser:

- *Frågeställning till medborgarpanelen, till allmänheten via biblioteket samt på kvinnomässan om trygghet (rädsla för att gå ut ensam osv).*
- *Framtagning av trygghetsbroschyr i samarbete med Essunga och Vara kommun*
- *Föreläsning om Dopingsfritt Skaraborg i Vara kommun med läkare Sara Ljungdahl. GIK, Kampsporten och Hälsoborgen deltog och ingår i satsningen*
- *En trygghetsvandring har genomförts för medborgarna.*
- *Genomförd drogvanekät från CAN vid åk 9 och åk 2 gymnasiet, rapport framtagen för lokala resultat i Grästorps.*
- *Samarbete med Länsstyrelsen för övergripande drogförebyggande insatser i Skaraborg*
- *Utifrån CAN enkäterna har folkhälsoplaneraren ihop md Gullspångs kommun och HSK arbetat med att ta fram relevant statistik som underlag för insatser inom ANDT området*

Genomförda insatser utifrån Samverkansavtal med Polismyndigheten och Grästorps kommun:

- *Inom 3 dygn har nytillkommet klotter sanerats*
- *Rondering och bevakning har skett av polis vid utsatta platser*
- *Kartläggning av de mest drabbade platserna via uppföljning i HOBIT av polis*
- *Ca 500 alkoholutandningsprov genomförda av polisen*
- *Minst 10 st. moped- och fordonskontroller/behörighet samt fordonets skick ha genomförts samt 25 st utfärdade ordningsbot i kommunen*
- *Uppstart av minst 3 Grannsamverkans-projekt*
- *Polismedverkan i skolan Hösten 2013*
- *12 spontana besök av polis i skola/fritidsgård*
- *Ökad synlighet av Polisen – MPK Polis på plats vid särskilda evenemang*
- *Polisen har genomfört tre "krogkontroller" i samarbete med alkoholhandläggare och/eller andra myndigheter*
- *Minst 30 direktförverkanden av alkohol har genomförts*
- *Två kontroller av försäljningsställen som tillhandahåller tobak i kommunen*

2.2 Förbättra barn och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Beskrivning

Detta är ett prioriterat kommunfullmäktigemål.

Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barn och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Den ökande psykiska ohälsan bland barn och ungdomar uppmärksammas särskilt, liksom familjeförhållande samt utvecklingen av barns- och ungdomars levnadsvanor.

Indikatorer/mått	Utfall	Målvärde
■ Amningsfrekvens, ammas helt eller delvis efter 2 månader. (Utfall avser Grästorp 2013. Målvärde saknas).	65%	
■ Amning helt eller delvis i 6 månader. (Utfall avser snittvärdet Grästorp 2011/2012. Målvärde är snittvärdet för Riket 2011/2012)	51%	63%
■ Rökande blivande mödrar. Avser 2011	10,2 %	6,2 %
■ Rökande spädbarnsföräldrar 2011/2012 Någon i hushållet som röker.	15,2 %	12,4 %
■ Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet	85,1%	100%
● Antal barnfamiljer med försörjningsstöd	5	6
■ 15 åringar som uppger att de druckit alkohol någon gång de senaste 12 månaderna. CAN - se fotnot	58 %	47 %
● Intensivkonsumtion av alkohol flickor 17 år. CAN - se fotnot	18 %	27 %
◆ Intensivkonsumtion av alkohol pojkar 17 år. CAN - se fotnot	37 %	35 %
■ Andel 15 åringar som av sina föräldrar blivit bjudna på alkohol. CAN - se fotnot	42 %	27 %
■ Andel snusande 17 åringar. CAN - se fotnot	19 %	13 %
■ Andel 17 åriga pojkar som röker. CAN - se fotnot	37 %	28 %
● Andel 17 åriga flickor som röker. CAN - se fotnot	20 %	30 %

CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) genomförde våren 2013 en enkätundersökning av drogvanorna bland elever bosatta i Grästorp i skolor nio och andra året på gymnasiet. Deltagarantalet för åk 2 på gymnasiet var 64 stycken. Motsvarande siffra för nionde klasserna var 31 stycken. Utfall är resultat för Grästorp och jämförs som målvärde med Västra Götalandsregionen, redovisas i %.

Kommentar:

De insatser som varit planerade har löpt på bra. Framförallt har utbildningen i Socioekonomi som Grästorp deltagit i varit bra. Den ger oss goda förutsättningar att kunna arbeta med förebyggande och främjande med insatser för barn och unga. Totalt har 6 stycken från Grästorp deltagit under 2013. Fokus har varit att räkna på den insats som Team Agera genomför inom den psykosociala delen för barn och unga.

Folkhälsorådet har även satsat på att utveckla det drogförebyggande arbetet enligt Nolltollerans modellen. Under hösten genomfördes en drogvaneundersökning för åk 7,8 och 9. Därtill har information gått ut till personal, föräldrar och politiker om utfall samt tanken kring arbetet. Arbetet kommer att fortgå under kommande år.

Det som fungerat mindre bra är att starta upp ett samarbete med MVC gällande amning, då de bytt personal samt genomgått en omorganisering.

Genomförda aktiviteter/insatser

- *Diskussion med BVC om anledning till sjunkande amningsfrekvens hos mödrar, dock ingen insats då byte av tjänster och omorganisation skett på Vårdcentralen.*
- *Via beviljade medel från Länsstyrelsen med 33 000 kr har Team agera utbildat 6 stycken handledare inom Re Puls som en del i Föräldrastötsarbetet.*
- *Via beviljade medel från Nationella BRÅ har en utveckling av metoden Re Puls genomförts samt utvärdering av insatserna.*
- *Folkhälsorådet har avsatt 10 000 för att stötta ”ungdomar i riskmiljö”. Ansvariga har varit Team Agera som anordnat ett teamarbete med en grupp ungdomar med särskilt behov av stöd.*
- *I januari anordnades en Open Space föreläsning i Falköping för hela Skaraborg. Detta i syfte att Skaraborg ska ha bäst hälsa i Sverige 2020. Temat var satsningar för Hälsofrämjade skolor och Folkhälsoplaneraren samt skolsköterska i Grästorp deltog.*
- *Dialog och utdelning av material ang. langning i Grästorps kommun.*
- *Gemensam information i Skaraborg mot Lagning i media*
- *Drogfri avslutningsresa till Skara Sommarland för 9:e klasserna*
- *Drogrött alternativ genom Ute Bio för ungdomar vid Grästorpsfestivalen*
- *ANDT föreläsning av Per Lifvengren i åk 7-9 på dagen och föreläsning för föräldrar på kvällen. Mycket uppskattad!*
- *Utökat arbete med ANDT frågor och metoden Noll tolerans from augusti 2013*
- *Genomförd elevenkät med goda resultat i åk 7-9, samt redovisning av resultat för kommunen, föräldrar mm*

2.3 Goda matvanor, säkra livsmedel och fysisk aktivitet

Beskrivning

Detta mål är särskilt prioriterat i folkhälsorådet för åldrarna 0-18 år. Fokus kommer att ligga på följande områden:

- kunskap om betydelsen av bra mat och rörelse
- utbud av mat och livsmedel i Grästorp
- tillgänglighet och information om promenad och motionsspår

Indikatorer/mått	Utfall	Målvärde
♦ Barn med övervikt 6 -15 år. Avser antal barn 2013	16antal	
♦ Barn med fetma 6 -15 år. Avser antal barn 2013	11Antal	
♦ Barn med undervikt 6 - 15 år. Avser antal barn 2013	7Antal	
♦ Antal 6 åringar med karies. Avser 2012	12Antal	18,2%
■ Övervikt (16 -84 år). Se fotnot	40,4 %	35,1 %
■ Andel personer med Fetma (16 -84 år). Se fotnot	17 %	13,2 %
■ Andel personer som äter för lite frukt och grönt (en gång per dag eller mer sällan). Se fotnot	28,1 %	26 %
■ Andel personer med stillasittande fritid (16 -84 år). Se fotnot	14,1	14,1andel
■ Andel personer med självskattad dålig hälsa. Se fotnot	6,4Andel	5,9 %

Varje år genomförs en enkätundersökning i Sverige - Hälsa på lika villkor. Vart fjärde år görs en tilläggsbeställning i Västra Götaland och statistiken som redovisas ovan är från denna. År 2011 -skickades 96 000 frågeformulär ut (1600 per

Kommentar/ analys:

Detta är ett brett område där det krävs många aktörer för att få till bra arbete och resultat. Under året har en inventering genomförts av vilka insatser som pågår för att främja goda matvanor och öka den fysiska aktiviteten i Grästorps kommun. En sammanställning har genomförts och ger ett bra underlag till kommande insatser. Flera bra aktiviteter har genomförts och nya planeras. 2013 har varit ett år för att upplysa och informera om betydelsen av att arbeta främjande inom detta område. Samverkan tar tid och positivt har framförallt varit en uppsatt av samarbete med SISU, Folkhälsorådet, kommunen och föreningslivet. Detta har utmynnat i ett projekt för att få barn att röra på sig mer, både spontant och inom föreningslivet.

Även här hade det varit önskvärt att ha en gemensam strategi och plan med kommunens olika verksamheter.

Genomförda aktiviteter/insatser

- *En genomgång av motionsrundor, motionsleder och vandringsleder i kommunen.*
- *Deltagande i projektet Skaraborgsleder.*
- *Material i form av markeringar har köpts in för att kunna sättas upp vid motionsslingan "skubbet" våren 2013.*
- *Kartor, samtliga vandringsleder, slingor och cykelvägar har gått igenom och finns uppdaterade på hemsidan för "Skaraborgsleder".*
- *En samlingstavla är inköpt för att sättas upp under våren 2013 vid Golfmotellet. Där, i anslutning till turistinformationen, kommer all information att finnas gällande utbud av motionsleder mm i Grästorps kommun. Motionsslingan Skubbet har fått en handikapp parkering där även en informationsskylt har satts upp. Representanter från Främmestad IK har gjort en genomgång av motionsslingan och gett synpunkter på förbättringsområden.*
- *En genomgång och revidering av Hälsa och kulturvandringen har genomförts. Historiker har gått igenom och korrigerat informationen. Den kommer att tryckas upp januari 2014*
- *Folkhälsoloppet anordnades under Grästorpsfestivalen. I år deltog 164 personer vilket är det största deltagarantalet hittills. Många olika kategorier av människor deltog och även flera som klädde ut sig. Loppet är populärt och har blivit en självklarhet under festivalen*
- *Fokusgrupp på Paletten inom Socialförvaltningen, med syfte på att följa upp en livsstilssatsning som genomförts. Resultatet var positivt hos både de som jobbar och hos brukarna.*
- *Sammanställning av insatser som görs inom olika verksamheter för att främja goda kostvanor och fysisk aktivitet, redovisat i Folkhälsorådet.*
- *Samarbete med Föreningslivet via kommunens största aktivitetsföreningar samt SISU för ett samarbete i syfte att främja goda matvanor och fysisk aktivitet hos barn.*
- *Gemensam satsning av Gauthiod, SISU och Folkhälsorådet på Lithells kup. Utbud av Godis med naturliga råvaror visades, tipspromenad för familjer genomfördes, hoppborg för de yngre barnen samt uppvisning av träningsredskap och litteratur.*
- *Samarbete med en LAN-förening i kommunen som vill satsa på sin hälsa och*

marknadsföra sig för den. LAN föreningen deltog i Folkhälsoloppet. Deras mål är att vara en aktiv förening trots att de anordnar LAN tillställningar. För koncentrationen behövs god fysik och bra kosthållning.

- Tema arbete har genomförts vissa klasser på Lunneviskolan. B la har de besökt Hälsoäventyret Oasen i Vara kommun.

3 Framtida strategier

Folkhälsorådet har länge eftersökt ett ökat mandat för att arbeta med folkhälsofrågor inom kommunens verksamheter. Önskvärt har varit att få med Hälsa som ett mål i kommunens plan för att underlätta att driva frågorna på ett bättre sätt.

Under hösten 2013 tog kommunstyrelsen ett beslut att arbeta med Målområdet ”Särskilda inriktningar och uppdrag”. Där ligger perspektiv som klimat, hälsa, jämställdhet och trygghet. Folkhälsorådet ser denna viljeinriktning som mycket positiv.

Förhoppningen är att även kunna arbeta i samma linje via Folkhälsorådet med verksamheter som Vårdcentralen Capio och Närhälsan samt Tandvården.

4 Ekonomisk fördelning

Anslagsnivå	Budget 2013		Redovisning 2013		Återstående medel
	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	
Delatighet och inflytande i samhälle	26640	26640	63008	26640	-36368
Barn och ungas uppväxtvillkor i kommunen	80 000	80 000	66082	80 000	13918
Goda matvanor, säkra livsmedel och fysisk aktivitet	65 000	65 000	40769	65 000	24231
Summa	171640	171640	169859	171640	1781